

# הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

*Dirshu*  
דרשו ד' ועוזו  
קרן עולמית לחינוך  
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ח תמוז תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות יא | דף הכולל: כתובות נה.  
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ל"ג עד סעיף ב'.  
מוסר: שמירת הלשון - פרק ו' ועוד מצאתי עד סוף פרק ו'.  
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יחוד המעשה פרק ה' עד 'וכאשר יתיאש ממך בענין הזה'



להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: [dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

בירכתי 'שהכל' ופתאום נזכרתי שהיום צום | מה ביקש הרבי מגור למסור למשתתפי כינוס  
עולמי לרפואת עיניים באירופה? | מה הקשר בין חינוך לתנור אפיה? | 2445

## הסיפור היומי

הפלאפון המשיך לצלצל בעקשנות. לאחר הפעם  
הרביעית כבר לא נותרה לי ברירה ועניתי לשיחה.  
"האם אתה א' ל' שלמד בישיבה-קטנה פלונית לפני  
מעל שלושים שנה?" - שאל המתקשר האלמוני



Hadas Parush/Flash 90

בסיפור הזה אין שום דרמה, ודווקא זה החלק הכי יפה שבו...

המתקשר אומר: "אני ממש שמח שהגעתי אליך. במשך השנים ניסיתי להשיג אותך כמה פעמים, תמיד הגעתי לאנשים עם שם זהה - אבל זה לא היה אתה... תראה", הוא ממשיך, "אני מסתובב עם הרגשה רעה כבר 31 שנה. אזכיר לך מדוע..." וכאן הוא גולל אירוע מסויים שהתרחש בישיבה, שאמנם גרם לי מעט אי נעימות, אבל היה ממש שולי בעיניי ולא זכרתי ממנו כלל עד הטלפון הזה. מיהרתי להרגיע אותו: אני לא כועס, וגם לא חושב שאז כעסתי באופן מיוחד. עצם העובדה שאני לא ממש זוכר את כל הסיפור, מוכיחה שלא כעסתי עליך. תכל'ס, אין לי שום קפידא על אף אחד, לא כועס ולא כלום. אבל אני מניח שאתה לא תסתפק בזה, הוספתי, ותרצה לשמוע את הנוסח המקובל, לכן אומר לך בפה-מלא: מחול-לך! מחול-לך! מחול-לך!

המתקשר שמח מאוד על ההתפתחות המהירה. מועקה של 31 שנים נעלמה ב-31 שניות. והוא אמר: "חשוב לי שתדע שגם הרווחת משהו מהמועקה שלי. במשך 31 שנה לא מצאתי אותך, אבל היות ואני כהן, אז כוונתי עליך במיוחד מידי יום בברכת-

יום ראשון, ד' תמוז תשפ"ב. אני מציץ בפלאפון ורואה שמישהו מתקשר אלי. מספר לא מוכר. זה חוזר על עצמו שוב, ושוב. אבל אני מאוד טרוד. השבוע גדוש באירועים, שמחות ובעוד משהו: השבוע גם מסיימים את מסכת יבמות בדף-היומי. בקושי אני מספיק לענות למספרים מוכרים.

אבל כשהאלמוני מתקשר בפעם הרביעית(!) אני נכנע ועונה. "האם אתה א.ל. שלמד בישיבה-קטנה ----- לפני מעל שלושים שנה? וליתר דיוק: במשך שלוש שנים, מלפני 34 שנה ועד לפני 31 שנה?"

האמת? מעולם לא חישבתי רטוראקטיבית, בכזה דיוק, את מנין שנותי בישיבה-קטנה. אבל אם האלמוני כבר ערך את החישוב אז לא נותר לי אלא "להודות באשמה".

נכון, למדתי שם. ומי כבודו?

המתקשר נקב בשמו, ובאבחת-שניה הוא כבר לא היה 'אלמוני'. לבש בשר, עור וגידים. פנים ואישיות.

כן. בטח. אני זוכר אותך - הרי למדנו באותו שיעור!

באדם מסודר. אשה, ילדים, בריאות, פרנסה, נחת - הכל זורם כשורה ברוך השם!

וזה, לטעמי, החלק הכי יפה בסיפור.

הבן-אדם מחפש אותי במשך עשרות שנים. הוא מסתובב עם מועקה במשך כל התקופה. מברך אותי מידי בוקר באהבה. וכל זאת לא כדי לזכות ל"ישועות", אלא פשוט כי לא יפה לפגוע ביהודי... שום דרמה לא מסתתרת מאחורי הסיפור, לא גידול שנעלם, לא מעוכב-שידוך שהתחתן, ולא עני שזכה בלוטו.

אז דרמה אין, אבל "מענטשלעכקייט - אנושיות - יש ויש! [השולח: בעל-המעשה (פרטים מלאים שמורים במערכת)].

(גיליון 'איש לרעה')

כהנים, שהקב"ה יברך אותך ויתן לך הארת-פנים, נשיאת-חן ושלום!"

בתגובה ביקשתי ממנו שגם מעתה ואילך ימשיך לכוון עלי - מי יודע לאילו טובות זכיתי בזכות ברכת-כהן הזו!



בשלב זה של השיחה הייתי משוכנע שמסתתר משהו מאחורי בקשת המחילה. מי יודע; אולי הוא לא נשוי, אולי אין לו ילדים, ואולי ואולי... חשבתי לעצמי, בטח עוד נכון לנו איזה "הפי-אנד" מעניין לסיפור!

אבל כאשר המשכנו לשוחח על הא ועל דא, למדתי שמדובר

## עניינא דיומא

# האם מותר לעשות תזמורת וריקודים בשבע ברכות אחר י"ז תמוז? האם אפשר לאכול מיץ ענבים קפוא בימי בין המצרים? טעה ובירך על פרי חדש, האם יברך גם שהחיינו?



Yaakov Nahum/Flash90

## שו"ת ממרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בענייני בין המצרים

אם נולדה בת בבין המצרים ונוהג לברך שהחיינו, האם יברך? תשובה: כן.  
אם טעה ובירך על פרי חדש, האם יברך גם שהחיינו? תשובה: כן.  
האם מותר בימי בין המצרים לחדש טלית חדשה ולברך ע"ז שהחיינו? תשובה: לא.  
האם מותר לקשור חוטי ציצית בבגד בבין המצרים, ועי"ז נעשה בגד חדש? תשובה: לכאורה מותר. [דהוי דבר מצוה]  
האם מותר לברך ברכת הטוב והמיטיב בימי בין המצרים? תשובה: כן.  
האם מותר לעשות תזמורת וריקודים בשבע ברכות אחר י"ז תמוז? תשובה: ימעט.

(גיליון בדרכו אמונה, לוקט ונערך מהספרים מועדי הגר"ח והובא באדיבות מכון גם אני אודך, ומהספר שמחת מרדכי)

האם מותר לצחצח שיניים בצום י"ז בתמוז? תשובה: יזהר שלא יבלע.  
בירך על מאכל ונזכר שהוא בתענית. האם יטעם כדי שלא יהא ברכה לבטלה? תשובה: ילקק.  
האם מותר לעשות חלאקה למי שנהיה בן שלוש בבין המצרים? תשובה: אסור.  
מי שנעשה בר מצוה בימי בין המצרים אם מותר לו להסתפר לכבוד הבר מצוה? תשובה: צ"ע.  
האם אפשר לאכול מיץ ענבים קפוא בימי בין המצרים? תשובה: אין ראוי. [ולענין לעשות קידוש על מיץ ענבים קפוא השיב מרן דאין יוצא יד"ח קידוש].  
יש לו פרי שאם לא יאכל ירקב, האם מותר לו לאכול ולברך שהחיינו בבין המצרים? תשובה: לא.

077-2222-666 או \*4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



## זו הזדמנות עבורי - כאחד מיני אלפים ורבבות - להביע את הערכתי העצומה עד למאד לארגון הנפלא, ששינה את פני עולם התורה



המכתב המרגש שנשלח למערכת על ידי נבחן דרשו

בבחינת 'לומד ומשכח'. אך כעת כשכל חודש צריך לעשות חזרה ממוקדת על הנלמד במשך חודש - הדבר מהווה הבדל משמעותי ביותר בעצם הלימוד ובקניין בנפש של דברי הגמרא הקדושה, ונותן כח וחשק ועריבות להתמיד בלימוד.

ישנה נקודה נוספת, הראויה לציון בפני עצמה; מבואר בגמ' שכבוד תורה - עדיף אף מת"ת דרבים. ואתם זכיתם להעמיד כבוד תורה בדורינו ברמה שאין לה אח ורע. בזכותכם אנו - האברכים והלומדים מרגישים שיש לנו חוזק ועוצמה, יקר וגדולה. הסיימים המפוארים בתפארתה של תורה וגדולה במקום אחד, מהווים מקור חיזוק לאורך כל הלימוד. המלגות, המסגרות, המפעלים וכל העולם האדיר שהקמתם - מהווה כארמון מלכות אשר כל הנכנס אליו מרגיש כמה הוא חשוב ומעשיו ולימודו באמת משמעותיים. תודה לכם על כל המסגרות הנפלאות אשר ליוו אותי וממשיכות ללוות אותי בכל שלב בחיי הרוחניים. אין בפי מילים להודות להערך ולהוקיר מפעל אדיר זה, שסמכו כל גדולי הדור עליו ידיהם.

ייתן השם שתמשיכו להגדיל תורה בכל עם ישראל, ותוסיפו עוד כהנה וכהנה, בהגשמת חזון הנביא - כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת ה' כְּמִים לַיָּם מְכַסִּים

יִישַׁר כַּחכֶּם!

א.פ.

בס"ד, תמוז תשפ"ב

לכבוד מערכת 'דרשו',

בעמדינו בשעת סיום מסכת יבמות יחד עם סיום סדר זרעים במשניות, זו הזדמנות עבורי - כאחד מיני אלפים ורבבות - להביע את הערכתי העצומה עד למאד לארגון הנפלא, ששינה את פני עולם התורה כולו כפשוטו ממש, ושהודות לו הגעתי עד הנה.

האמת ניתנת להיאמר, שחובת הכרת הטוב העמוקה לכם מתחילה כבר מלפני יותר מעשור עת לומדי בישיבה, שם היתה מסגרת של בחינות חדשיות של 20 דף על המסכת הנלמדת, הדבר היווה תמריץ לגמור את המסכת הישיבתית ולקנותה בקני אמיתי.

לאחר מכן במבחני המשנה ברורה שהשתתפתי תקופה ממושכת, שבזכותם למדנו סימנים רבים כסדר שו"ע רמ"א משנ"ב ביאור"ל ושעה"צ.

ועתה - במבחני הדף היומי, שהודות למסגרת ול'מחייב' שהם נותנים - לא פסקתי מללמוד את הדף היומי, ובפרט במסכת יבמות שבה היו זמנים שהרגשתי שהדבר כבר כמעט בלתי אפשרי.

ונקודה משמעותית ביותר הינה, שבזכות המבחנים החודשיים - אני זוכה לחזור על הדף היומי. כשניסיתי ללמוד דף יומי במחזורים הקודמים - לא הצלחתי להשלים את הש"ס ו'נפלת' בתוך זמן לא ארוך, בעיקר בעקבות ההרגשה שהלימוד הינו

### פרשת השבוע

כשיצא הרבי מסקולען זצ"ל מביתו של האדמו"ר  
מוויזשניץ זצ"ל, אמר בהתפעלות: "כל הנסיעה  
למאנסי היתה שווה, רק כדי לראות שעוד נמצא  
יהודי שיש לו 'בעיות' עם דיבור שהוא מוציא מפיו!"



מסקולען זי"ע על פתחי אדמו"רים ורבנים, להחתימם על 'קול קורא' לאחב"י הנדיבים בעם, למען החזקת וביסוס מוסדותיו הק' 'חסד לאברהם', שהוא בעצמו הקימם בעשר אצבעותיו בס"ד, מן המסד ועד הטפחות.

בין מסעותיו הגיע האדמו"ר מסקולען זי"ע למאנסי, כשבדעתו להיכנס אל כ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ - מאנסי, לבקש ממנו

כָּכָל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה (במדבר ל', ג')

סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א:

שמעתי מפי הרה"ח מו"ה אליהו ניימאן הי"ו, מחשובי חסידי וויזשניץ-מאנסי, סיפור נפלא עד מאוד, בגודל חובת הזהירות לשמור על הדיבורים היוצאים מן הפה.

וכה סיפר ר' אליהו הי"ו: בשנת תשל"ה סבב כ"ק מרן אדמו"ר

שיחתם גם הוא על ה'קול קורא' עבור 'חסד לאברהם'.

לאחר שנכנס אל האדמו"ר ואחר דברי ברכה והערצה, אמר האדמו"ר מסקולען זצ"ל שהוא הגיע להחתיים את הרבי על ה'קול קורא' להחזקת מוסדותיו 'חסד לאברהם', והניח לפניו את ה'קול קורא' שיצרף את חתימתו עליו.

ברם אז אמר לו הרבי מוויזשניץ: "אכן שמעתי רבות על מוסדותיכם הק', שאתם פועלים בהם גדולות ונצורות לקרב בנים לאביהם שבשמים, ואני מאוד מעריך את מפעלכם הקדוש, אמנם בהיות שגדרתי לי גדר שלא לחתום על קריאת 'קול קורא' לשום מוסד באשר הוא, מטעם הכמוס עמדי, על כן אינני יכול לצאת מגדרי, ואינני יכול לחתום על ה'קול קורא'. וכמו כן אינני רוצה לעשות 'אויסנאם', ולהעדיף את מוסדותיכם על פני מוסדות אחרים, שכן כאשר אחתום לכם, יבואו גם מנהלי מוסדות אחרים לבקש את חתימתי, על כן" - התנצל הרבי - "אינני חותם גם כאן על ה'קול קורא'".

אמנם האדמו"ר מסקולען זי"ע לא רצה כל כך בנקל לוותר על חתימתו של הרבי מוויזשניץ, ועל כן אמר לו: את הפסוק "פתוח תפתח את ידך (דברים ט"ו, ח') - "פירשתי פעם באופן זה, שכוונת הכתוב אינו בדווקא על ענין נתינת ממון - לצוות את האדם לפתוח את היד וליתן ממון - אלא לפעמים הכוונה גם על פתיחת היד 'לחתום' על 'קול קורא' וכדומה.

"וכמו כן בענייננו, אבקש מהרבי שיפתח את ידו ויצרף את חתימתו על ה'קול קורא', מפני שחתימת ידכם תהיה לי לעזר גדול למוסדותי הק', ויחזק את ידי בעבודת הקודש - ודעת היא, שעל הרבי לצאת כאן מגדרו ולשנות את החלטתו, ובמקרה זה עליו לעשות 'אויסנאם' ולחתום על ה'קול קורא', מפני שאין מוסד זה המוסד 'שלי', אלא הוא מוסד של 'כלל ישראל'..."

לאחר שהרבי מוויזשניץ שמע את דבריו של הרבי מסקולען

זי"ע, אמר לו: "טוב! - אני מסכים לדבריכם - והפעם אצא מגדרי לצרף את חתימתי על ה'קול קורא', אמנם יהא זה רק אחר שיעברו ארבעה שבועות מהיום, אז אצרף את חתימתי על ה'קול קורא' ואשלחה אליכם, אבל עכשיו אינני יכול לחתום".

מששמע כן האדמו"ר מסקולען זצ"ל, שאלו בפליאה: "אם הרבי החליט הפעם לצאת מגדרו ולחתום, למה אינכם רוצים לחתום עכשיו תיכף ומיד? - מפני מה החלטתם לדחות את חתימתכם?"

אמר לו הרבי בלשון זה: "היות וכבר הוצאתי מפי קודם ואמרת שלא אחתום, אם כן לכאורה שוב אינני יכול עכשיו לחתום, שכן אז אעבור על דיבורי שאמרת שלא אחתום.

"אלא שחשבתי שיש לי דרך לצאת מהסבך, שכן גם אם בפשטות הדין האמור שסתם דיבור הכוונה לשלושים יום (ראה מס' תענית דף י"ז ע"א) הוא רק בנזירות, מכל מקום הרי מצינו דעה (ראה תוספות מס' נדרים דף כ' ע"א ד"ה אבל נזירות מרובה) הסוברת שגם 'סתם נדר' הרי היא רק לשלושים יום' (ז"ל התוס' בא"ד: ותימה, מה ענין שלשים יום לנדר, ויש רוצים לדקדק מזה דסתם נדר שלשים יום, עיי"ש) - על כן אסמוך כעת על דעה זו, ובעז"ה אחר שלוש יום אחתום על ה'קול קורא' - כך לא אעבור על דיבור שהוצאתי מפיו!".

מספר הרה"ג ר' בן ציון פעלדמאן שליט"א ממאנסי, שהיה נוכח שם: "בצאת הרה"ק מסקולען זצ"ל מבית האדמו"ר מוויזשניץ, אמר לו הרבי מסקולען בהתפעלות ס'ה'אט זיך מיר געלוינט די גאנצע נסיעה קיין מאַנסי, נאָר צו זעהן אַז ס'איז נאָך דאָ היינט אַ איד, וואָס ה'אָט אַ פּראָבלעם' מיט אַ דיבור וואָס ער זאָגט אַרויס פון מויל' (כל הנסיעה למאנסי היתה כדאית, רק לראות שעוד נמצא יהודי שיש לו 'בעיות' עם דיבור שהוא מוציא מפיו!)..."

## השו"ת היומי

# כבר בירכתי 'שהכל', ולפתע נזכרתי שהיום צום...



## משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: ה'שערי תשובה' סי' תקס"ח הביא דעת ה'נחפה בכסף' שמי שברך בתענית ונזכר שהוא בתענית יאכל פחות מכזית, וכתב דנראה שבד' צומות שאסורים באכילה יאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו'. ובמוספים שבהוצאת 'דרשו' הביאו דעת פוסקי זמננו שאסור לו לטעום. ושמעתי מהגר"י זילברשטיין שליט"א שנתן עצה, שימתין ליד הברז בשתיקה עד מוצאי הצום, ואז ישתה. ואף אם עברו כמה שעות, אם לא הפסיק בדיבור יכול לשתות.

שאלה: יהודה עומד בשבעה עשר בתמוז ליד הקולר של המים הקרים, ומסמן באצבעו לרב שעבר במקום, על פיו ועל הברז לחלופין, עד שהבין הרב מה שארע: יהודה, מתוך הרגל, שכח לרגע שהיום צום וברך 'שהכל נהיה בדברו', ועתה שואל בשתיקה ורמיזה האם מותר לו לשתות פחות מכשיעור כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, או שמא אסור לו לשתות אפילו מעט, ויאמר ברוך שם כבוד מלכותו?



## דממה השתררה באולם הכינוסים. כל הרופאים עשו אזנם כאפרכסת, סקרנים לשמוע מה 'הרב הזקן מירושלים' שלה לומר להם...



**מפעים: מה ביקש הפני מנחם' מגור זצ"ל למסור למשתתפי כינוס עולמי לרפואת עיניים באירופה**

רפואת העיניים בעולם, לטובת בני האדם; לגלות עין טובה גם לחברינו למקצוע ולגלות סודות ותגליות נסתרות גם לחברינו". כשהגיע הכינוס הגדול של רופאי העיניים מכל העולם, לא שכח הד"ר את בקשת הרבי וכשהגיע זמנו לדבר סיפר לכולם על הרב הזקן מירושלים שביקש ממנו למסור דבר מה למשתתפים. הייתה דממה באולם, כולם רצו לשמוע מה רב זקן מירושלים אומר. הד"ר מסר את דברי הרבי, והוסיף, שתחרות היא דבר טוב אבל לא בזמן שזה בא על חשבון החולים. כולם הקשיבו לדברים בעניין. ואז קם ד"ר יוגוסלבי וסיפר כי יש לו תגלית חדשה ומיוחדת, ומלכתחילה לא תכנן לשתף ולספר זאת, אך לאחר הדברים המיוחדים שנגעו לליבו הוא רוצה לשתף את כולם בחידוש המהפכני, והזמין את מי שרוצה לשמוע עוד פרטים להגיע אליו באופן אישי. ההתרחשות המיוחדת הזאת עוררה הדים רבים וגרמה קידוש ד' גדול.

(ליקוטי שמואל)

פעם נכנס אל הרבי הפני מנחם' מגור זצ"ל רופא מומחה לרפואת עיניים, שהיה מטפל בקביעות בעיני האדמו"ר. הד"ר סיפר לרבי כי הוא יוצא לכינוס עולמי של רופאי עיניים שמתקיים פעם בשנה באירופה, וביקש ברכה לפני נסיעתו. הרבי התעניין מהי מטרת הכינוס, והד"ר הסביר שהרופאים מחליפים דעות, מספרים על חידושים ותגליות. שאל הרבי: האם יש חשש שרופא שיש לו תגלית מיוחדת לא ירצה לספר זאת כדי לשמור את כל הכבוד בשבילו? הרופא התפעל מהשאלה, וטרם שהספיק לענות אמר לו הרבי: "תגיע לכינוס, תבקש את רשות הדיבור ותגיד לחבריך הרופאים שרבי מירושלים ביקש ממך לומר לכולם, שכמו שאנו כל המתכנסים כאן, רוצים לשפר את הראייה של המטופלים שלנו, ודואגים שגם להם תהיה עין טובה לראות טוב - כך גם חובה עלינו לראות בעין טובה מבחינה מוסרית. אנחנו צריכים לעזוב שיקולים אישיים של כבוד וכו' ולעשות הכל כדי לקדם את

### ענינא דיומא

## "אגרא דתעניתא צדקתא" - המנהג הקדום לגבות צדקה מהציבור בימי תענית



**מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'**

לרמז שיתנו לעני צדקה. ומהר"א טירנא מבאר הטעם, כיון ששמואל סובר (תענית יא.) שכל היושב בתענית נקרא חוטא ולכן כשנותן צדקה ביום התענית יהיה לו שכר צדקה. המאירי (שם) מבאר טעם המנהג ליתן צדקה ביום התענית, כיון שהתעניות נתקנו מפני התשובה, דהיינו שיתעורר האדם בסיבתם לתשובה ומעשים טובים, משום כן נותנים צדקה, שיתעורר האדם לנתינת צדקה ועשיית מעשים טובים שזו עיקר התענית. המהרש"א מבאר המנהג, שכיון שהמתענה יש לו הנאה

מנהג קדום היה בכל התעניות, שגבאי צדקה הולך לגבות צדקה מאנשים, וכמו שכתב המהר"א טירנא ב"סידור המנהגים" (מנהג ר"ח אייר אות ד) שמנהג בני ישראל שהגבאים מן כל החברות שבקהילה הולכים עם הקופה בבית הכנסת ביום התענית. ומצינו כן כבר בגמרא (ברכות ו:), 'אגרא דתעניתא צדקתא', שעיקר שכר המתענים בתענית הוא על הצדקה, ורש"י מבאר שהכוונה לצדקה שנותנים במוצאי התענית לצורך פרנסת העניים שהתענו היום שיהיה להם מה לאכול. ה'חיד"א' בספרו "שמחת הרגל" מביא רמז לזה, שבתבית 'תענית' יש את המילה 'עני' באמצע, ומבחוץ את המילה 'תת',

התענית לפני קריאת התורה, וכמו שכתבו התוספות (מגילה כא.) הטעם שאומרים 'הפטרה' ביום התענית רק במנחה ולא בשחרית, משום דכתיב בה (ישעיה נו, א) 'שמרו משפט ועשו צדקה', ואגרא דתעניתא צדקתא לעת ערב, על כן נכון לאומרו בערב אחר שעשו צדקה. מדברי התוספות רואים שהמנהג היה ליתן בעת תפילת מנחה.

וב"אליה רבא" (סי' תקס"ו, ב) מבאר הטעם למה נותנים הצדקה בערב, בתפילת מנחה, ולא בבוקר, כדי שיוכלו לשער מה שהיה אוכל ביום התענית וזה יתן לעניים לערב. לאידך מצינו שבאמסטרדם היה המנהג להסתובב עם קופת צדקה בשחרית לאחר אמירת הסליחות, ויש מקומות שהלכו בקופת צדקה בבוקר בעת שאמר החזן 'עננו'.

### מכריזים כופר נפש

ב"פרי מגדים" (או"ח משבצות זהב סימן תקס"ו) מוסיף עוד פרטים אודות המנהג ליתן צדקה ביום התענית, שהמנהג היה להכריז ליתן 'כופר נפש', וכותב שלא יעשה כן בעת חזרת הש"ץ כי מבלבלין השומעים וצריכים לשמוע הברכות מפי הש"ץ.

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג" במייל: [hamenhog@gmail.com](mailto:hamenhog@gmail.com)

בממונו, שמרוויח הממון שהיה צריך להוציא כדי לאכול ולשתות ביום התענית, על כן יתן ממון זה לצדקה כדי שלא יהנה מזה. וכעין זה כותב ה"ליקוטי חבר בן חיים", שכיון שישנם בני אדם שממונם חביב עליהם יותר מגופם, ואם כן אין התענית קשה עליהם כל כך כמו שנותנים ממוןם לצדקה, וממילא אין תעניתם שלמה רק ע"י שנותנים צדקה.

### סכום הנתינה

בקהילות אשכנז הקפידו שכל חברי הקהילה ישתתפו במגבית זו, וכמנהג בימים ההם נהגו לגבות סכום קצוב מכל חברי הקהילה ללא יוצא מן הכלל, והסכום הושט בהתאם להערכת הגבאים את יכולתו הכלכלית של כל אחד ואחד. כן מצינו ב"סדר טרויש" שכותב: כשמזכירים תענית בימי שני וחמישי ושני לאחר פסח וסוכות, טוב לדחוק להפיס בעלי בתים בברכה לפרוע צדקה בתענית למתענה, דאגרא דתעניתא צדקתא, ויותר יש לגבות צדקה ממי שלא התענה שיהיה לו לכפרה, כי מנהג אבותינו תורה הוא ולא תיקנו כן לחינם.

### זמן גביית הצדקה

המנהג הנפוץ היה לגבות את הצדקה בתפילת מנחה של

## חנוך לנער

# משימת החינוך דומה לתנור אפיה. גם אם הילד שלכם מוצלח ואיכותי, חיוני להפעיל בו את התרמוסטט כדי שה"עוגה" תצליח...



## שביל הזהב של התגובות | מאמר רביעי בסדרה מאת המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א

נעתיק את לשון קודשו של רש"י במסכת ב"ק צ"ב: "מחמת ענוותנותו של אדם לא יהא בוש מלשאול דבר הצריך לו, בין לתורה ובין לפרנסתו ולתבוע חובו".

הסיבות לסגנונות השונים הן אופי מולד, אבל בהחלט גם תוצאה של השפעות סביבתיות. ילד שנפגע רגשית בצורה חריגה, מכל סיבה שהיא (מוצדקת או לא) - יפתח דפוס פסיבי או אגרסיבי. הוא ילמד שרק בכוח וברוע משיגים דברים, או להיפך, יישבר, יתייאש ולא יאמין בעצמו.

ילד שאין לו אפשרות ומקום לבטא כעס ותסכול, וכשהוא מעז לבטא את תחושותיו הוא זוכה בתגובות קשות ומענישות - יפתח דפוס אגרסיבי או פסיבי.

כך יקרה גם במקרים של הזנחה, התעלמות וחוסר מענה, אשר הופכים את הביטוי הישיר לבלתי רלוונטי ("אם בכל מקרה אף אחד אינו מתייחס ברצינות - מה הטעם לבקש או לכעוס?"). העובדה שביטוי ישיר של רגשות וצרכים אינו אפשרי - אינה

יש המון חלוקות בעולם לפי סגנון, אופי, תכונות וכו'. אחת החלוקות המוכרות עוסקת בהתנהלות הבין אישית:

1. אנשים אגרסיביים - כוחניים, אנשים ששיגו הכול בכוח, ללא התחשבות יתירה בסביבה.
2. אנשים פסיביים - שאינם פעילים, חסרי יוזמה, נמנעים מפעולה.
3. אנשים אסרטיביים - בעלי דעה וכוונה ברורה, דעתנים, נחושים.

נראה את החלוקה הזאת בכל הגילאים, בכל המגזרים. החלוקה הזו ממיינת בין אנשים שנעים לשהות בקרבתם, לבין אחרים המאיימים או משדרים חוסר ביטחון.

נקדים את המאוחר ונציין שגם הטיפוס האגרסיבי וגם הטיפוס הפסיבי אינם אופטימליים. המצב האידיאלי הוא להיות אדם אסרטיבי, כלומר, אדם מכובד היודע לעמוד על זכויותיו, ומנגד, גם מכבד ומתחשב בזולת.

מנטרלת את קיומם, אלא מביאה לביטוי עקיף שלהם, המתבטא בדפוס פסיבי או אגרסיבי.

העובדה שאחד יהפוך לאגרסיבי והשני לפסיבי תלויה במאפיינים אישיותיים מולדים או סביבתיים, הנובעים מהערך והדימוי העצמי של הילד. ילד בעל אופי חזק, שיחוש שאינו מקבל מקום - סביר להניח שיפתח אגרסיביות, בעוד בעל אופי חלשלוש יתפתח לפסיבי.

חשוב לציין: לא תמיד האשמה תלויה בהורים או במחנכים, במקרים רבים דווקא האופי הרגיש של הילד הוא הגורם לעניין. נוכל למצוא ילדים בעלי יכולת הבחנה דקה, המזהים אצל הוריהם ביטויים עדינים של חוסר שביעות רצון מצרכיהם ורגשותיהם, ולכן ממתנים את עצמם. כך, לדוגמה, ילד בעל רגישות גבוהה לניואנסים עשוי לזהות כי אימו האוהבת והמגוננת מתקשה לראותו כועס ("...ועוד אחרי כל מה שעשיתי בשבילך!"). ילדים כאלו לומדים שעדיף "לשמור בבטן" צרכים ורגשות, ועם הזמן מתבסס אצלם דפוס שבו הניסיון לא לבטא תחושות ורצונות מביא לביטויים באופן עקיף.

### רגשות על השולחן

השאלה המתבקשת היא: כיצד מאזנים את האופי לכיוון הרצוי?

למרבה הצער, אין פתרונות קסם. חשוב לנסות לפתח שיח פתוח ככל האפשר סביב רצונות ורגשות, להזמין את הילד לשתף במה שמציק לו, במה שהיה רוצה לשפר (לא תמיד זה קל; פעמים רבות ייתקלו ניסיונות כאלו בתגובות הכחשה: "אני? אני בכלל לא יודע במה מדובר...").

זהו תהליך הדורש זמן, אבל אם נשתדל לשים לב למצבי הרוח של הילד, וביום שזוהה 'ענן' על הפנים נציע לו לשתף, כשבמקביל, בכל הזדמנות נבהיר כי לכל אדם חולשות ורגשות משלו, וחשוב לשתף בהם, וכי אדם שנפגע או הושפל אינו סוג ב' - יוכל להתפתח שיח רגשי.

נדגיש שתי נקודות:

\* אצל האגרסיבי חשוב לא להיכנע למצבי לחץ ותוקפנות. ילד הלומד שכשהוא שובר את הכלים הוא משיג דברים, יעתיק התנהגות זו שוב ושוב. בעוד אם נהיה חזקים ונסביר לו: צדיק, תירגע... כשתהיה רגוע נדבר - הוא ילמד שבכעס לא משיגים דבר, ולהיפך, אנחנו מעוניינים לשמוע מה כאב לו, מה קרה, אבל בצורה מכובדת.

ברור שיפה שעה אחת קודם. ככל שזה לא הפך עדיין לדפוס וסגנון חיים, הדברים ניתנים לשינוי.

\* אצל הפסיבי ננקוט דרך ההפוכה. ניזום לו חוויות הצלחה, נעמוד על כך שהוא יבטא את רצונו, נעודד אותו ליזמות בחברה, ובעיקר, נשדר לו בצורה ישירה ועקיפה עד כמה הוא חכם ומסוגל.

### לוקחים אחריות על החיים

מכלל לאו אתה שומע הן: עלינו לבדוק מהי הדרך לגדל ילדים בריאים בנפשם, ילדים אסרטיביים, ילדים שמסוגלים לבטא את דעתם ולהגן על זכויותיהם, בלי לפגוע בזכויותיהם של אחרים, מתוך מצב פנימי של ביטחון עצמי.

להיות אסרטיבי פירושו ללמוד לקחת אחריות על החיים ועל הבחירות, ולא להיות נתון להיסחפות אחר בחירותיהם של אחרים. לפעול מתוך אמונה, ולהימנע מחשיבה המאשימה אחרים או נסיבות במה שקורה לך. להביע רגשות כנים בנוחות, אך בתוך שמירה על הגינות.

אסרטיביות היא היכולת לעמוד על מה שמגיע לך, הזכות להביע דעה ולהגיב על הפרת זכויות שלך או של אחרים. עמידה על זכויותיך כוללת גם את היכולת לומר "לא" ולהציב גבולות זמן בחיך. זכותך להביע עמדה המיטיבה עימך, להגיב על ביקורת, ולזול או כעס, לתמוך בדעה של אחרים או להתנגד לה. כל זה בתוך שמירה על הגינות, ללא נקיטת התנהגות פוגענית, כינויים מעליבים ומניפולציות.

התנהגות אסרטיבית היא הצהרה חיובית לא רק כלפי עצמך, אלא גם כלפי האנשים האחרים בחיך.

דפוס ההתנהגות האסרטיבי הוא דפוס נרכש של תהליכי חשיבה, שמתחיל בגיל הינקות ונמשך כל חייו של האדם, לכן הוא גם ניתן לשיפור מתמיד.

התנהגות אסרטיבית היא תהליך שכל אדם יכול ללמוד, לסגל לעצמו ולפעול על פיו, כדי להפיק מחייו את המיטב ולהעשיר את יחסיו עם הסובבים אותו.

חשוב שנעודד את ילדינו לעמוד על שלהם בצורה מכובדת (-תיגש לאחראי ותסביר לו שכן הגעת בזמן... תודיעי לחברה שהיום אינך מסוגלת... תיגש לרב ותשאל האם אפשר להתחשב בך ולדחות את המבחן...), כשהעיקר הוא הניתוח שלאחר המעשה: הנה, ביקשת, וקיבלת... הסברת, והבינו אותך... אמרת 'לא', ושום דבר לא קרה... תרגול התנהגות זו מלמד ומפנים שלא מפסידים מלעמוד על הזכויות בצורה מכובדת.

במקביל, נגיב על דרישותיהם של הילדים בענייניות, וניתן להם לחוות עד כמה שאפשר להשיג הכול בצורה מכובדת, כהגדרת חז"ל: איזהו מכובד? המכבד את הבריות. נגדל ילדים מכובדים, מקדשי שם ה'.

וכדברי הגמ' במסכת יומא (פו): "...שיהא קורא ושונה ומשמש ת"ח, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלימדו תורה, אשרי רבו שלימדו תורה... ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיהו מט, ג) 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'."



כתובות דף יא

## כהן שגילה כי הוא "חלל" וכל 'פדיונות הבן' שעשה בטלים

### זכין לאדם שלא בפניו

הידיעה כי הוא חלל, תקפים. לדעת רוב הפוסקים, לא חידשה תורה היתר זה כי אם לעניין עבודת הקרבנות בלבד ("חוות יאיר" סימן קי"ג, "תומים" סימן ל"ח, "ערוך לנר" לעיל ב/א, "באר יצחק" יו"ד סימן נ"ו. וע"ע "ישועות ישראל" סימן ל"א ס"ק ג', ועיי' שו"ת מהר"ש ח"ג סימן קכ"ג).

להלכה, פסק הגר"ש וואזנר שליט"א, כי כל הפדיונות שנעשו על ידי כהן "חלל" בטלים למפרע! עתה, מוטל על כהן זה לחזר אחר אותם תינוקות שחלקם הפכו זה מכבר לאבות, ולהודיעם כי עליהם לפדות את עצמם. בנוסף לכך, עליו להחזיר להוריהם את חמשת הסלעים, שהללו העניקו לו כ"מתנת כהונה" בעת פדיון בנם.

הגרש"א שטרן שליט"א הציע לחסוך מכהן זה את הבושה ואת הטרחה הכרוכים בחיזור אחר הבכורים הללו והוריהם, על ידי שהכהן החלל יבקש מכהן אחר שיזכה בממון שעליו להעביר לידי הורי הבכורים, וכהן זה יפדה את הבכורים, שכן, "זכין לו לאדם שלא בפניו", ואין הם צריכים לדעת כי פדו אותם שנית. ברם, מאחר שאנו נוקטים כי "ניחא ליה לאיניש למעבד מצווה בגופיה", היינו, נוח לו לאדם לקיים בעצמו מצוות הקשורות אליו, אין להשתמש בעצה זו אלא לגבי בכורים שאין הכהן "חלל" יכול לאתרום ("עיוני הלכות" עמ' תמ"א).

(מאורות)

לפני שנים אחדות הופיע כהן תלמיד חכם בפני בית דינו של הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ובפיו סיפור מדהים. לאחרונה, כך סיפר, מצא בבית הוריו צרור מסמכים, אשר מהם עולה כי אביו הכהן נשא את אמו כאשר היתה גרושה! כך, התברר לו למגינת לבו, כי הוא וזרעו "חללים", כלומר, מחוללים מקדושת הכהונה. בכורים שנפדו על ידי "חלל": מלבד שהיה עליו לפדות את בנו בכורו, שהרי כהן "חלל" חייב בפדיון הבן, הוצבה שאלה קשה בפני בית הדין: מה דינם של כל הבכורים אשר נפדו על ידי כהן ולאחר מכן התברר כי הוא "חלל" אשר אינו קדוש בקדושת כהן.

בשאלה זו התחבטו רבים מן האחרונים, ויסודה בסוגייתנו, בה אומר רבי יהושע, כי כהן שהקריב קרבן בבית המקדש ולאחר מכן נמצא כי הוא "חלל" שאינו ראוי לשמש ככהן - אין קורבנותיו נפסלים למפרע, מאחר שהתורה אמרה (דברים לג/יא) "ברך ה' חילו", ודרשו חז"ל בסוגייתנו (יב/א) "אפילו חללין שבו" [עיי' ריטב"א בסוגייתנו ורמב"ם הלכות ביאת המקדש פ"ו הלכה י', שמדובר אף בחלל ודאי. אולם לדעת הרמב"ן בקידושין ס/ב מדובר בספק חלל].

יש, איפוא, לדון, אם מן הפסוק המכשיר קרבנות שהוקרבו בבית המקדש על ידי כהן "חלל", אפשר ללמוד כי גם יתר עבודות הכהונה, כגון "פדיון הבן", שנעשו על ידי כהן "חלל" בטרם

# להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק  
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

[dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

הפורתח  
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.





## האם מותר לאדם לשתוק מול דברי גנאי שמטיחים בו?

### הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

זה, כי אולי חסר איזה פרט בסיפור, שעל ידו ישתנה כל הענין. אלא יכנס הדבר באוזניהם רק לענין זה שיחקרו אם אמת בדבריו, כדי שיוכלו לסייע לשמעון.

בסעיף ב' מוסיף ה'חפץ חיים', כי גם כאשר המספר אומר את דברי הגנות בפניו של האדם שעליו נסובים הדברים, והלה שותק, בכל זאת אסור להאמין. כי אין בכך שום ראיה שהדבר אמת. אפילו אם הוא אדם שלעולם אינו שותק כאשר מכלימים אותו בפניו - בכל זאת, אולי התגבר עתה על טבעו והחליט שלא לענות, מחמת כל מיני סיבות - או שחפץ להבליג, או שמשער שלא יאמינו להכחשותיו, ועוד.

בביאורים ומוספים מביאים בשם האחרונים סיבות נוספות שעשויות לגרום לאדם לשתוק מול דברי גנאי שמטיחים בו: א) לעיתים כדי לדחות את האשמה מעליו יאלץ להטילה על האשם האמיתי, ובאופנים מסוימים אסור לו לעשות כן. ב) פעמים שמתבייש להראות שהוא זקוק בכלל להשיב לדברי הגנאי שמטיח בו אותו אדם, וסמוך ובטוח שאף אחד מן השומעים לא יסבור שיש דברים בגו, ולפיכך בוחר להתעלם ממנו ואינו משיב כלל לדבריו.

אמנם, כאשר האדם יודע שיאמינו לו אם יכחיש, וכן אין לו סיבה אחרת לשתוק, יש שכתבו כי חובה עליו להכחיש כדי לנקות עצמו מן החשד, משום 'והייתם נקיים מה' ומישראל'. ובפרט אם הוא תלמיד חכם, שאם יסברו משתיקתו שהוא מודה בדברים, יהיה בכך חילול ה'.

היום מתחילים בלימוד כלל ז' מהלכות לשון הרע, העוסק באיסור קבלת לשון הרע באופנים שונים שבהם קיימת לכאורה סיבה להאמין לדברים.

בסעיף א' כותב ה'חפץ חיים', כי גם אם המספר אומר את הדברים בפרסום, לפני מספר אנשים, אסור לקבל את הדבר כאמת - "רק יש להשומעים לחוש לזה ולחקור את הדבר, ואם יתברר להם שהדבר אמת, יוכיחוהו על זה".

כפי שמשמע מלשונו, כל ההיתר 'לחוש' ללשון הרע, הוא רק במקרה שהדבר נוגע לשומע למעשה, ותהיה לו תועלת מכך. כך גם לגבי ההיתר לברר את הדבר ולחקור - מדגישים בביאורים ומוספים - כל זאת הוא רק אם יש תועלת בבירור הענין, וכמו שסיים כאן - שאם יתברר שהוא אמת יוכיחוהו על זה. אבל אם אין בכך שום תועלת, אסור לו לברר ולחקור אם דברי הגנאי נכונים.

עוד מדגישים בביאורים ומוספים, על פי דברי ה'חפץ חיים', כי האיסור לקבל את הדברים כאמת הוא גם במקרה שהמספר הוא אדם כשר ונאמן, ומספר את הדברים בהיתר לתועלת - כגון שמספר בפני שלושה או יותר על כך שראובן גזל או הזיק את שמעון, כדי לעזור לשמעון ששייב לו ראובן את הגזלה, או שישלם לו על הנזק שעשה לו, שהדין הוא שמותר לו לספר זאת כדי להציל עשוק מיד עושקו. ואמנם אין לשומעים לחשוך את המספר בשקר, כי לא מצוי שאדם כשר יספר דבר שקר גמור ברבים - מכל מקום אסור להם לעת עתה להכריעו לגנאי מחמת

# להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק  
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

[dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

הפורתח  
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

## מה דינן של תפילין שנוצר קרע בדפנותיהן?



לדעת השולחן ערוך, אם התפילין חדשות - כשירות, ואם הן ישנות - פסולות, כיון שהדבר מוכיח על התבלות העור. ולדעת הרמ"א, יש להחמיר אף בתפילין חדשות, ולפוסלן, משום שיש הסוברים כי אדרבה, בתפילין חדשות הקרע מוכיח שהעור לקוי מעיקרו, שאם לא כן, לא היה נקרע בתוך זמן קצר.

[שו"ע לג, א, משנ"ב ב, ג, ד, ה, ו, ט, י ריא, וביה"ל ד"ה זה, וד"ה ראשון]

תפילין שנוצר קרע באחת מדפנותיהן החיצוניות - פסולות. וכן תפילין של ראש שנוצרו בהן קרעים, באחת מתוך שתי הדפנות של שלושה מתוך ארבעת ה'תאים' - פסולות. ואם נוצרו קרעים בדפנות הפנימיות של התפילין של ראש, בשני תאים שאינם צמודים זה לזה - דהיינו, בתא הקיצוני באחד מהצדדים, ובתא נוסף שאינו צמוד אליו - התפילין כשירות. ואם נוצרו קרעים בשני תאים צמודים, נחלקו הפוסקים:

## האם נקב ב'פתי' התפילין פוסל אותן?



שיתרחב. אך יתכן שבקרע כזה ניתן להכשיר את התפילין על ידי הדבקה.

ולענין נקב - נחלקו הפוסקים אם דינו כקרע, ויש מפוסקי זמננו שכתבו על פי דברי ראשונים להחמיר בכך. אולם, בנקב זעיר שאינו נראה אלא בהתבוננות כנגד מקור אור - יש שהוכיחו מדברי המשנה ברורה שניתן להקל.

[משנ"ב לב, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1-3]

הסברות האמורות לעיל, שקרע בתפילין ישנות מלמד על התבלות העור, וקרע בתפילין חדשות מוכיח על לקות העור מעיקרו, מתייחסות כמובן לקרע הנוצר מאליו, כאשר החשש הוא, כי בעור הבלוי, או הלוקי, יתרחב הקרע עד לדופן החיצונית, ויפסול את התפילין.

אולם, אף בקרע שנוצר בידי אדם, כגון חתך שנעשה בסכין וכדומה - יש להחמיר, כיון שגם בקרע זה יש לחשוש

## כיצד ניתן להבדיל בין תפילין חדשות לישנות?



אולם, בתפילין שהמעברתא עשויה מעור נפרד (ראה במקורות) - אף אם העור של התיטורא אינו נמתח, אין בכך הוכחה להתיישנותו. וכמו כן, בתפילין המיוצרות מעור בהמה גסה, כנהוג בזמננו, לא קיימת מציאות של הימתחות התיטורא על ידי משיכת הרצועה במעברתא.

[שו"ע לג, א, ומשנ"ב ח; ביאורים ומוספים דרשו, 6; וראה משנ"ב לב, רא]

כאמור לעיל, לדעת השולחן ערוך, בנוגע לדין תפילין שנמצאו קרעים בדפנותיהן, קיים הבדל בין תפילין חדשות לישנות. ובגמרא מבואר אופן הבדיקה אם התפילין חדשות או ישנות: כל שעור התפילין עודנו רך במידה כזו, שאם מושכים אותן ברצועה שב'מעברתא' נמתח עור ה'תתורא' ונפתח, נחשבות התפילין כחדשות. וכשכבר אינו נמתח ונפתח, נחשבות התפילין כישנות.

\* מקום תפירת התפילין הוא ב'תתקרא', ובכל אחד מארבעת צדדיה יש לעשות שלושה תפרים כפולים, כלומר, שחוט התפירה יעבור הן על פני התיתורא, והן מתחתיה.  
\* לכתחילה, יש ליצור בכל זוג תפילין את שלוש אותיות ש' ד' י' לפי הסדר, דהיינו, ליצור תחילה את האות ש' בתפילין של ראש, לאחר מכן לקשור את האות ד' ברצועה של ראש, ולאחר מכן לקשור את האות י' ברצועה של יד.  
\* ישנם שלושה מנהגים באופן עשיית הקשר ברצועת התפילין של ראש: 1. קשר בצורת ד'. 2. קשר בצורת ס', בו האות ד' נוצרת בשילוב הרצועות היוצאות מתוך הקשר. 3. קשר כפול, שבו מופיעות שתי צורות האות ד' בקשר עצמו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

## המנהגים השונים בהשחלת חוטי הציצית ב'טלית קטן': נקב אחד או שני נקבים



את החוטים מזה לזה, ויש לעשות את שני הנקבים זה לצד זה, כצורת ניקוד ה'צִיִּיר', ולא זה לצד זה, או באלכסון; וכמו כן, יש להרחיקם זה מזה, ולקשור את החוטים בצמוד לנקב החיצוני, כדי שהחוטים יהיו 'נוטפים' על הבגד. ויש אומרים, שאת הנקב החיצוני ניתן לעשות בתוך השיעור של 'קשר גודל' הנ"ל.

[משנ"ב יא, לט, וביה"ל ט, ד"ה יעשה; וראה שו"ע טו; ביאורים ומוספים דרשו, 57, 63, 64 ו-65; וראה פסק"ת כא]

מנהג רוב ישראל, לעשות נקב אחד בבגד הציצית, בין ב'טלית קטן' ובין ב'טלית גדול'. ובשעת קשירת החוטים - יש שהקפידו להדק את הקשר, למרות שעל ידי זה מתכווצת שפת הבגד, כדי שחוטי הציצית יהיו 'נוטפים' על כנף הבגד (ראה במקורות); ויש שכתבו, שלכתחילה אין לכווץ את שפת הבגד.

ובקהילות רבות נהגו - על פי דברי חלק מן הראשונים, ומנהג האריז"ל - לעשות בטלית קטן שני נקבים זה לצד זה, ולהשחיל



### מטרת התענית

כתב ה"משנה ברורה": וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהם, כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה, ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו, שהיה כמעשינו עתה, עד שגרם להם ולנו אותם הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב.

ולכן חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהן, כי אין העיקר התענית, ואין התענית אלא הכנה לתשובה.

(משנ"ב סימן תקמט ס"ק א)

נשתדל היום לפשפש במעשינו ונקבל על עצמנו קבלה של חיזוק בדבר מסוים.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?  
שלח מייל ל- [dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)



## י"ח בתמוז | צום י"ז בתמוז נדחה להיום

צום י"ז בתמוז נדחה להיום, בעוד שדיני האבלות מתחילים כבר במוצש"ק. חמשה דברים ארעו לאבותינו בשבעה עשר בתמוז:

בשנת ב' אלפים תמ"ט, שוברו הלוחות הראשונים אחרי העגל. הובקעה חומת ירושלים, גם בביהמ"ק הראשון וגם בביהמ"ק השני. בוטל קרבן התמיד, בעקבות המצור על ירושלים והמחסור בצאן ובקר. בימי בית שני שרף אפוסטמוס הרשע (שהיה משרי יוון) ס"ת בפרהסיה. הועמד/העמיד צלם בהיכל, (לדעה אחת ע"י מנשה מלך יהודה ולדעה אחרת ע"י אפוסטמוס הרשע).

ביום זה בשנת רח"צ, התרחש נס פורים קנדיאה, על הצלת יהודי העיר קנדיאה שבאי היווני כרתים, כאשר ניהל השליט התורכי הסולטן סולימן מלחמה לכבוש את האי היווני ובמהלכה החדיר לתוכה מרגלים, ובעקבות כך הוסתו המון העם הנוצרים נגד היהודים שכביכול הסתירו בתוכם את המרגלים. בעקבות הסכנה הגדולה שריחפה על היהודים, הורה רבי אליהו קאפסאלי זצ"ל לנשות העיר לעמוד בפתחי בתיהם ולמרר בבכי בקול גדול, ובכך ניצלו יהודי העיר, ובעקבות כך כתב רבינו בעל 'כף החיים' (תרפ"ז י"ד בשם כנה"ג): "יום פורים שקיבלו עליהם אנשי עיר קנדיאה בי"ח בתמוז ראוי לאסור מלאכה לנשים הואיל ועל ידן נעשה הנס".

### יארצייט:

תקפ"ח: רבי יהודה לייב ב"ר משה עדל זצ"ל, בעל איי הים.

תר"ח: רבי אברהם ב"ר אריה לייב יפה זצ"ל, ממניסק, בעל משכיל לאיתן, מצפה איתן, נחל איתן, באר אברהם ועוד.

תרט"ז: רבי משה דוד ב"ר אשר אנשיל אשכנזי זצ"ל, אב"ד טולטשווא-הונגריה.

תרל"ד: רבי יעקב אריה ב"ר שלמה גוטרמן זצ"ל, מראדזימין, בעל ביכורי אבי"ב, דברי אבי"ב וליקוטי אבי"ב.

תרע"ד: רבי אברהם יהושע העשיל ב"ר מרדכי טברסקי זצ"ל, מטשרנוביל-צ'ודנוב.

תש"ס: רבי יוסף ב"ר דוד קאפאח זצ"ל, מהדיר ספרי ראשוני ספרד ועוד ובעל הליכות תימן.

תשס"ז: רבי חיים מאיר יחיאל ב"ר דב בעריש שפירא זצ"ל, אב"ד נארול.